

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»
ЖИТОМИРСЬКИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ**

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ТУРИЗМУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
Житомирського економіко-
гуманітарного інституту

Катерина ШАФРАНОВА
«02» вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 2.18 УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

Освітньо-професійна програма Менеджмент
(назва освітньої програми)

освітнього рівня бакалавр
(назва освітнього рівня)

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 073 «Менеджмент»
(шифр і назва спеціальності(тей))

Житомирський економіко-гуманітарний інститут
(назва навчально-виховного підрозділу)

Обсяг, кредитів: 4 (120)

Форма підсумкового контролю: іспит

Житомир - 2024 рік

Робоча програма з дисципліни «Стратегічне управління» _____
(назва навчальної дисципліни)

для здобувачів освіти за галуззю знань 07 Управління та адміністрування
спеціальністю 073 Менеджмент освітньої програми «Менеджмент»

«28» серпня 2024 року. 44 с.

Розробник:

професор кафедри менеджменту та туризму, кандидат фізико-математичних наук, доктор економічних наук, доцент Бабенко К.Є.

Викладач:

професор кафедри менеджменту та туризму, кандидат фізико-математичних наук, доктор економічних наук, доцент Бабенко К.Є.

Протокол від «27» серпня 2024 року № 1

В.о. завідувача кафедри менеджменту та туризму

_____ (Юлія ДИВИНСЬКА)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«27» серпня 2024 року

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Менеджмент»

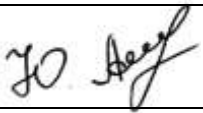
(назва освітньої програми)

«27» серпня 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми

_____ (Катерина ШАФРАНОВА)

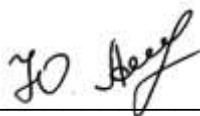
ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік	2024/2025	2025/2026	2026/2027	2027/2028
Дата засідання кафедри	27.08.2024			
№ протоколу	1			
Підпис завідувача кафедри				

Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу <http://vo.ukraine.edu.ua/> за адресою: <https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=1993>

Робочу програму перевірено

В.о. завідувача кафедри

(Юлія ДИВИНСЬКА)

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	8
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	10
4.1. Анотація дисципліни.....	10
4.2. Структура навчальної дисципліни.....	12
4.2.1. Тематичний план.....	12
4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни.....	14
4.3. Форми організації занять.....	15
4.3.1. Теми семінарських занять.....	15
4.3.2. Індивідуальні завдання.....	15
4.3.3. Індивідуальна навчально-дослідна робота.....	15
4.3.3.1. Тематика ІНДЗ (Індивідуальне навчально-дослідне завдання).....	16
4.3.4. Теми самостійної роботи здобувачів освіти.....	18
5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	20
5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.....	20
5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально- пізнавальної діяльності.....	20
5.3. Інклюзивні методи навчання.....	20
6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	24
6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.....	25
6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру..	26
6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS.....	27
6.4. Оцінка за іспит: шкала оцінювання національна та ECTS.....	27
6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS.....	28
6.6. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти	28
6.7. Орієнтовний перелік питань до іспиту	28
7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	30
7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю.....	30
7.2. Глосарій (термінологічний словник).....	31
7.3. Рекомендована література.....	38
7.4. Інформаційні ресурси.....	38
8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	38

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній / освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Загальний обсяг кредитів – 4	Галузь знань <u>07 Управління та адміністрування</u>	Вид дисципліни <u>Обов'язкова</u>	
	Спеціальність <u>073 Менеджмент</u>	Цикл підготовки професійний	
Модулів – 1	Спеціалізація _____	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
Індивідуальна навчально-дослідна робота реферат	Мова викладання, навчання та оцінювання: _____ українська _____ (назва)	Семестр	
Загальний обсяг годин – 120		6-й	6-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувачів освіти – 5 Відсоток аудиторних занять становить: для денної форми здобуття освіти – 38% для заочної форми здобуття освіти – 25%	Освітній / освітньо-професійний ступінь: <u>Бакалавр</u>	24 год	6 год
		Практичні, семінарські	
		22 год	6 год
		Лабораторні	
		- год	- год
		Самостійна робота	
		60 год	106 год
		ІНДЗ: 14	
		Вид семестрового контролю: іспит	

Програма дисципліни виконується в повному обсязі незалежно від форми здобуття освіти. Аудиторне навантаження заочної форми становить: 1-2 курси навчання ОС «бакалавр» – 20% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти; 3-4 курси ОС «бакалавр» – 25% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти.

Здобувачі освіти заочної форми мають виконати 100% програми дисципліни, тобто виконати всі практичні, лабораторні, контрольні роботи, заплановані програмою дисципліни, і прикріпити їх на платформу Інтернет-підтримки освітнього процесу Moodle, а теоретичний матеріал опанувати за наявними матеріалами до лекцій (за винятком вступної ознайомчої лекції). Під час сесії для заочної форми здобуття освіти проводять вступні лекції, консультації та контрольні заходи (заліки та іспити).

Задля підтримки здобувачів освіти заочної форми для здобуття ними всіх запланованих освітньою програмою компетентностей і програмних результатів навчання університет надає додаткову можливість бажаючим здобувачам освіти заочної форми доєднатись за розкладом до аудиторних занять здобувачів освіти денної форми здобуття освіти.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення: ознайомити з основними аспектами та принципами управління ризиками, зокрема з теоретичними основами поняття ризику, його класифікації, аналізу та причин виникнення, а також розглянути основні підходи до процесу управління ризиками.

Головними завданнями курсу є:

- Дати визначення теоретичним основам управління ризиками.
- Дати визначення основним етапам процесу управління ризиками.
- Дати уявлення про основні форми та типи ризиків та їх характеристика.
- Ознайомити із загальними принципами аналізу ризику.
- Розглянути основні причини ризиків.
- Дати визначення загальним засадам стратегічного менеджменту з урахуванням ризику.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У підсумку вивчення дисципліни здобувач освіти повинен мати необхідні знання з теорії і практики стратегічного управління.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати:**

- Теоретичні основи курсу „Управління ризиками”.
- Принципи та етапи розробки інвестиційної стратегії з урахуванням ризику.
- Форми та типи ризиків, їх особливості.
- Загальні засади стратегічного менеджменту з врахуванням ризику.
- Основні причини ризиків.
- Загальні принципи аналізу ринку.

уміти:

- Обґрунтовувати стратегічні напрямки та форми інвестиційної діяльності та оцінювати результативність розробленої стратегії з урахуванням ризику.

- Управляти ризиками.
- Оцінювати інвестиційні проекти з урахуванням ризику.
- Розв'язувати проблему ризику.
- Аналізувати можливі збитки.
- Організовувати роботи для аналізу ризику.
- Приймати ефективні та раціональні рішення, пов'язані із здійсненням інвестиційної діяльності підприємства з урахуванням ризику.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

- ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
- ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.
- СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх із факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
- СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.
- СК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.
- СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.
- СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.
- СК 12. Здатність аналізувати і структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
- СК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.
- ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
- ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
- ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
- ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
- ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
- ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації в різних сферах діяльності організації.
- ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
- ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи поняття ризику

Тема 1 Поняття ризику у ЗЕД

Поняття зовнішньоекономічної діяльності. Форми зовнішньоекономічних зв'язків. Класифікація зовнішньоекономічних операцій. Поняття міжнародної комерційної справи. Ефективність зовнішньоекономічних операцій. Поняття ризику. Проблема ризиків. Головна причина виникнення ризиків. Поняття ризик - менеджменту. Основні правила ризик – менеджменту. Етапи роботи ризик - менеджменту.

Тема 2. Класифікація ризиків

Поняття підприємницького ризику. Характеристики класифікації ризиків. Основні види ризиків. Поняття політичного ризику. Групи політичного ризику. Поняття макроекономічного ризику. Поняття ризику вибору і надійності партнеру. Шляхи мінімізації ризиків по зовнішньоекономічних контрактах. Поняття маркетингового ризику. Види маркетингових ризиків. Поняття інформаційного ризику та його групи. Оцінка конкурентноздатності. Поняття галузевого ризику. Поняття інноваційного ризику. Правила „Інкотермс”. Класифікація транспортних ризиків. Типи ризиків цінних паперів. Поняття фінансового ризику. Система фінансових ризиків. Структура банківського ризику. Елементи класифікації банківського ризику. Різновиди та основні характеристики валютного ризику. Види інвестиційних ризиків.

Змістовий модуль 2. Процес дослідження ризику

Тема 1. Аналіз ризику

Принципи аналізу ризику. Об'єкт, суб'єкт та джерело ризику. Критерії аналізу ризику. Послідовність проведення аналізу ризику. Основні аспекти якісного аналізу ризику. Об'єктивні та суб'єктивні чинники, що впливають на ризик. Статистичний метод кількісного аналізу. Метод аналогій кількісного аналізу. Експертний метод кількісного аналізу. Етапи організації роботи для аналізу ризику.

Тема 2. Основні причини виникнення ризику

Основні причини ризику. Основні групи причин виникнення невизначеності та зумовленого нею ризику. Матеріальні збитки. Трудові збитки. Фінансові втрати. Втрати часу. Спеціальні види збитків. Класифікація втрат (збитків) за видами підприємницької діяльності. Основні причини збитків інвестиційних проектів.

Тема 3. Основні підходи до процесу управління ризиком

Загальні підходи до процесу управління ризиком. Основні принципи вибору певного способу розв'язання проблем, пов'язаних з економічним ризиком. Методи подолання ризику. Проблеми ідентифікації валютних ризиків. Основні способи розв'язання зниження ступеня ризику.

Змістовий модуль 3. Взаємозв'язок менеджменту та ризику

Тема 1 Структура ризику та поводження менеджерів (суб'єктів ризику)

Підприємці та ризик. Власники венчурного капіталу та ризик. Ризик та приватні інвестиції. Поняття „володіння ризиком”. Суть психологічної теорії рішень. Поводження менеджера за умов ризику. Технологічна ситуаційна матриця.

Тема 2. Стратегічний менеджмент та ризик

Стратегічний менеджмент та ризик. Етапи формування програми розвитку компанії. Критерії оцінки економічного стану компанії. Поняття інвестиційної стратегії. Процес формування інвестиційної стратегії та її основні етапи. Інтегровані показники аналізу інвестиційної привабливості окремих підгалузей народного господарства. Аналітичні показники аналізу інвестиційної привабливості окремих підгалузей народного господарства. Інтегровані показники аналізу інвестиційної привабливості окремих регіонів. Критерії оцінки інвестиційної стратегії фірми. Процес оцінки інвестицій. Показники оцінки інвестицій.

Стратегічний менеджмент та ризик. Етапи формування програми розвитку компанії. Критерії оцінки економічного стану компанії. Поняття інвестиційної стратегії. Процес формування інвестиційної стратегії та її основні етапи. Інтегровані показники аналізу інвестиційної привабливості окремих підгалузей народного господарства. Аналітичні показники аналізу інвестиційної привабливості окремих підгалузей народного господарства. Інтегровані показники аналізу інвестиційної привабливості окремих регіонів. Критерії оцінки інвестиційної стратегії фірми. Процес оцінки інвестицій. Показники оцінки інвестицій.

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передують цій дисципліні:

«Теорія прийняття управлінських рішень», «Економіко-математичні методи та моделі і статистичний аналіз».

Міжпредметні зв'язки: «Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства», «Менеджмент та адміністрування»

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	аудиторна					с.р.	
		у тому числі							у тому числі						
		л	сем	пр	лаб	інд			л	сем	пр	лаб	інд		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи поняття ризику															
Тема 1 Поняття ризику у ЗЕД	17	4		2		2	9	17	2				2	13	AP: + CP: +
Тема 2. Класифікація ризиків	17	2		4		2	9	17			2		2	13	AP: + CP: +
Разом за змістовним модулем 1	34	6		6		4	18	34	2		2		4	26	
Змістовий модуль 2. Процес дослідження ризику															
Тема 3. Аналіз ризику	18	4		4		2	8	16					2	14	AP: + CP: +
Тема 4. Основні причини виникнення ризику	18	4		4		2	8	18	2				2	14	AP: + CP: +
Тема 5. Основні підходи до процесу управління ризиком	16	2		4		2	8	17			2		2	13	AP: + CP: +
Разом за змістовним модулем 2	52	10		12		6	24	51	2		2		6	41	
Змістовий модуль 3. Взаємозв'язок менеджменту та ризику															
Тема 6. Структура ризику та поведження менеджерів (суб'єктів ризику)	17	4		2		2	9	18			2		2	14	AP: + CP: +
Тема 7. Стратегічний менеджмент та ризик	17	4		2		2	9	17	2				2	13	AP: + CP: +
Разом за змістовним модулем 2	34	8		4		4	18	35	2		2		4	27	
Усього годин	120	24		22		14	60	120	6		6		14	94	

Примітки: AP – аудиторна робота, CP – самостійна робота, ІНДЗ – індивідуальне завдання., МК -модульний контроль

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 120 год, лекції – 28 год, практичні заняття – 28 год, самостійна робота – 64 год, підсумковий контроль – 2 год.

Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3	
Назва модуля	Теоретичні основи поняття ризику		Процес дослідження ризику			Взаємозв'язок менеджменту та ризику	
Кількість балів за модуль	6		9			6	
Лекції	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Тема 1 Поняття ризику у ЗЕД	Тема 2. Класифікація ризиків	Тема лекції 3. Аналіз ризику	Тема лекції 4. Основні причини виникнення ризику	Тема лекції 5. Основні підходи до процесу управління ризиком	Тема лекції 6. Структура ризику та поведження менеджерів (суб'єктів ризику)	Тема лекції 7. Стратегічний менеджмент та ризик
Теми практичних занять							
Самостійна робота	1	1	1	1	1	1	1
Тести	2		3			2	
ІНДЗ	15 балів						
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (10 балів)						
Підсумковий контроль	Іспит (40 балів)						

4.3. Форми організації занять

4.3.1 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття ризику у ЗЕД	2
2	Класифікація ризиків	4
3	Аналіз ризику	4
4	Основні причини виникнення ризику	4
5	Основні підходи до процесу управління ризиком	4
6	Структура ризику та поведження менеджерів (суб'єктів ризику)	2
7	Стратегічний менеджмент та ризик	2
	Разом	22

4.3.3. Індивідуальна навчально-дослідна робота (дослідження у вигляді реферату)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувача освіти, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання здобувачами освіти ІНДР прилюдним захистом навчального проєкту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ конспект із теми (модуля) за заданим планом (**2 бали**);
- ✓ конспект із теми (модуля) за планом, який здобувач освіти розробив самостійно (**3 бали**);
- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (**3 бали**);

- ✓ повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (**2 бали**);
- ✓ повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття з теми, аналіз інформації, самостійні дослідження (**3 бали**);
- ✓ дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (**5 балів**);
- ✓ дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **15 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

4.3.3.1. Тематика ІНДЗ

1. Сутність, класифікація та види ризиків у системі управління.
2. Концепції управління ризиками: традиційний підхід та сучасні моделі.
3. Роль ризик-менеджменту в стратегічному управлінні підприємством.
4. Етапи і процеси управління ризиками: ідентифікація, оцінка, моніторинг.
5. Взаємозв'язок управління ризиками з іншими функціями менеджменту.
6. Нормативно-правове регулювання управління ризиками в Україні та світі.
7. Етичні аспекти управління ризиками: основні принципи та виклики.
8. Управління фінансовими ризиками: аналіз і мінімізація.
9. Управління операційними ризиками в бізнесі.
10. Ризики зовнішньоекономічної діяльності та методи їх мінімізації.
11. Управління кредитними ризиками у банківському секторі.
12. Ризики інвестиційної діяльності: методи оцінки і зниження.
13. Управління екологічними ризиками на підприємстві.
14. Управління ризиками у проектному менеджменті.
15. Ризики інформаційної безпеки: сучасні виклики та засоби захисту.
16. Управління репутаційними ризиками підприємства.
17. Застосування SWOT-аналізу в управлінні ризиками.
18. Кількісні методи оцінки ризиків: математичні моделі і програми.
19. Застосування методу Монте-Карло в аналізі ризиків.
20. Метод дерева рішень у ризик-менеджменті.
21. Використання аналізу чутливості для оцінки ризиків проектів.
22. Моделі управління ризиками на основі теорії ймовірностей.
23. Сценарний аналіз як інструмент прогнозування ризиків.
24. Аналіз часових рядів у прогнозуванні ризиків.
25. Застосування кореляційного та регресійного аналізу у ризик-менеджменті.
26. Стратегії уникнення ризиків у процесі прийняття рішень.
27. Хеджування як інструмент управління фінансовими ризиками.
28. Стратегії трансферу ризиків: страхування та аутсорсинг.

29. Диверсифікація як метод зменшення ризиків.
30. Програми моніторингу і контролю ризиків у сучасному бізнесі.
31. Антикризове управління: стратегія управління в умовах високих ризиків.
32. Управління ризиками в умовах економічної нестабільності.
33. Особливості управління ризиками в малому та середньому бізнесі.
34. Інноваційні підходи до управління ризиками: Big Data, штучний інтелект та блокчейн.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у таблицях нижче.

**Критерії оцінювання ІНДЗ
(дослідження у вигляді реферату)**

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2 бали
2.	Складання плану реферату	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	3 бали
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	2 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	2 бали
7	Презентація ІНДЗ	2 бали
Разом		15 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
13 – 15	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
8-12	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
4-7	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
0-3	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного виконання</i>

4.3.4. Теми самостійної роботи здобувачів освіти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття ризику у ЗЕД	9
2	Класифікація ризиків	9
3	Аналіз ризику	8
4	Основні причини виникнення ризику	8
5	Основні підходи до процесу управління ризиком	8
6	Структура ризику та поведження менеджерів (суб'єктів ризику)	9
7	Стратегічний менеджмент та ризик	9
	Разом	60

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

\

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи поняття ризику			
Тема 1. Поняття ризику у ЗЕД (9 год)	Самостійна робота	1	I-II
Тема 2. Класифікація ризиків (9 год)	Самостійна робота	1	III- IV
Змістовий модуль 2. Процес дослідження ризику			
Тема 3. Аналіз ризику (8 год)	Самостійна робота	1	V- VI
Тема 4. Основні причини виникнення ризику (8 год)	Самостійна робота	1	VII-VIII
Тема 5. Основні підходи до процесу управління ризиком (8 год)	Самостійна робота	1	IX- X
Змістовий модуль 3. Основні підходи до процесу управління ризиком			
Тема 6. Структура ризику та поведіння менеджерів (суб'єктів ризику) (9 год)	Самостійна робота	1	XI- XII
Тема 7. Стратегічний менеджмент та ризик (9 год)	Самостійна робота	1	XIII - XIV
Разом: 60 год	Разом: 7 балів		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

– *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;

– *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

– *практичні*: ситуаційні вправи, тестові завдання, вирішення задач.

2. За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти із сучасною літературою та підручниками; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

5.3. Інклюзивні методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються спеціальні інклюзивні методи навчання:

- ✓ метод використання цифрового наративу (цифрові тексти, презентації, розповіді, розміщені на блогах, відеокліпи, ігрові квести та ін.;
- ✓ методи забезпечення доступності інформації в різних форматах (збільшений шрифт, електронний формат);
- ✓ методи структурування навчальної інформації за фреймовою моделлю (сегменти у визначеній послідовності виводяться на екран і супроводжуються поясненнями з розкриттям змісту кожного фрейму інформації);
- ✓ методи самостійної роботи (індивідуальна робота та діяльність у групах і парах) базуються на освоєнні певної частини матеріалу за допомогою різних дидактичних і технічних засобів (наочного матеріалу, підручників,

SMART-технологій (мережевих, мобільних, інформаційних технологій; робота в групах, парах використовується на етапах повторення або закріплення (запам'ятовування, застосування) матеріалу).

Методика навчання (як система) – організований набір методів, прийомів, засобів і форм навчання, який використовуються для досягнення освітніх цілей.

Методика є структурованим застосуванням методів – організоване використання різних методів і прийомів, яке обумовлено специфікою освітнього процесу або діяльності. Вона описує як саме, в якій послідовності і в яких умовах застосовуються певні методи для досягнення результату.

Методика навчання може включати в себе різні методи, стратегії, підходи, засоби навчання (аудіовізуальні матеріали, інтернет-ресурси, дидактичні ігри тощо) і системи організації роботи (до прикладу: поетапне вивчення лексики, розвиток навичок письмового та усного мовлення).

Методика викладання навчальної дисципліни — вибір викладачем та застосування методів для ефективного засвоєння матеріалу здобувачами освіти.

Методика навчання для здобувачів освіти з вадами та порушеннями здоров'я має важливі відмінності, які враховують індивідуальні потреби кожного типу порушень і передбачає модифікацію форм роботи та типів завдань для таких здобувачів освіти.

Кожен тип інвалідності має свої специфічні потреби, і тому підхід до навчання має бути адаптованим, щоб забезпечити максимальну ефективність для здобувачів освіти. Враховуючи різні види порушень (порушення слуху, зору, рухової активності, когнітивні порушення тощо), методика вивчення буде різною. Використання адаптованих технологій, інклюзивних методів та індивідуальних підходів дозволяє забезпечити ефективне навчання для всіх здобувачів освіти, незалежно від типу інвалідності.

Методика навчання для здобувачів освіти з вадами слуху

Для здобувачів освіти з вадами слуху основним викликом є відсутність або обмеження слухового сприйняття, що може ускладнити процес вивчення мови через усне спілкування та аудіоматеріали. Адаптованими методиками є:

Жестова мова: Якщо здобувач освіти має ваду слуху та використовує жестову мову як основний засіб комунікації, то вивчення дисципліни проводиться через переклад на жестову мову (із залученням відповідного спеціаліста чи фрагментів відео із дублюючим перекладом на жестову мову), зокрема для усного компоненту. Програми з навчання для таких здобувачів освіти можуть включати використання перекладачів жестової мови під час лекцій.

Субтитри: Всі відеоматеріали, які використовуються на заняттях (фільми, навчальні відео), мають субтитри, що дозволяє здобувачам освіти з вадами слуху ознайомлюватися з мовними структурами та словником.

Адаптовані навчальні матеріали: Використання візуальних методів, таких як ілюстрації, діаграми, картки з лексикою, допомагає краще засвоювати матеріал. Також створюються текстові файли або аудіоматеріали з субтитрами для покращення розуміння контексту.

Практика усного мовлення через письмове спілкування: Оскільки здобувачі освіти нечують мовлення, замість усної практики для такої категорії здобувачів освіти фокусується увага на письмових завданнях, інтерактивних тестах і вправах, що включають роботу з текстами (письмові відповіді, розпізнавання лексики та граматики через текст).

Методика навчання для здобувачів освіти з вадами зору

У здобувачів освіти з порушеннями зору основною проблемою є труднощі з візуальним сприйняттям інформації, тому методика навчання адаптована до аудіо- та тактильних матеріалів.

Технології для читання з екрану: Використання програм для читання з екрану, таких як JAWS або NVDA, дозволяє здобувачам освіти з порушеннями зору слухати текстовий матеріал. Це забезпечує доступ до електронних підручників, презентацій та інших навчальних ресурсів.

Адаптація навчальних матеріалів: Усі текстові матеріали надаються у форматі для читання з екрану або у шрифті Брайля. Це дає можливість здобувачам освіти не тільки читати, але й активно працювати з навчальними матеріалами.

Озвучення текстів: Використання спеціальних додатків для озвучування текстів або аудіокниг допомагає здобувачам освіти вивчати нові слова та фрази на слух, а також слухати приклади правильного вимовлення.

Аудіовізуальні завдання: Для таких здобувачів освіти використовуються аудіовправи, зокрема з вимови та слухової практики. Це дозволяє розвивати навички аудіювання та вимови, хоча й без візуального сприйняття.

Інтерактивні вправи на слух: Заняття включають завдання, орієнтовані на слухове сприйняття мови (завдання на розпізнавання вимови, на відмінності в інтонації, акценті тощо).

Методика навчання для здобувачів освіти з руховими порушеннями

Здобувачі освіти з руховими порушеннями, як правило, мають фізичні обмеження, які можуть вплинути на їхню здатність використовувати традиційні навчальні засоби, але їхні когнітивні та мовні навички, як правило, не порушені. З цією метою освітній процес відповідно адаптований для зручності та доступності.

Онлайн-навчання та доступ до цифрових матеріалів: Онлайн-платформи дозволяють здобувачам освіти з руховими порушеннями навчатися без необхідності фізично перебування в аудиторії, а також допомагають уникнути труднощів із переміщенням.

Інтерфейси з підтримкою доступу: Використання програмного забезпечення та навчальних платформ, що підтримують голосові команди

або дають можливість здійснювати навчання за допомогою спеціальних пристроїв для вводу (як-от пристрої для управління комп'ютером через рухи очей чи голівки).

Адаптація завдань для письмових відповідей: Враховуючи фізичні обмеження, здобувачі освіти можуть використовувати голосові помічники для виконання завдань або адаптовані клавіатури та інші технології для зручного введення тексту. Також враховується обсяг виконаних письмових завдань та швидкість проходження онлайн тестів, написання підсумкових робіт.

Методика навчання для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями

Когнітивні порушення можуть включати труднощі з пам'яттю, увагою, сприйняттям інформації. Здобувачі освіти з такими порушеннями потребують адаптованих методик навчання, щоб забезпечити доступність матеріалу та поступове засвоєння нової інформації.

Розбиття матеріалу на малі блоки: Заняття структуруються (матеріал поділяється на малі частини), що дозволяє легше засвоювати інформацію та допомагає зберігати увагу на кожному етапі навчання.

Часті повторення та практичні вправи: Регулярне повторення пройденого матеріалу, використовуючи ігрові методи чи інші інтерактивні вправи.

Візуальні допоміжні засоби: Використання карток із лексикою, діаграм, малюнків допомагає здобувачам освіти з когнітивними порушеннями краще засвоювати мову.

Мультисенсорні підходи: Для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями використовуються різні сенсорні канали (слух, зір, дотик), щоб стимулювати запам'ятовування та розуміння.

Методика навчання для здобувачів освіти із психічними порушеннями

Психічні порушення можуть включати депресії, тривожні розлади, посттравматичний стресовий синдром тощо, які можуть негативно впливати на здатність до концентрації, мотивацію та емоційний стан під час навчання.

Індивідуальний підхід: здобувачі освіти з психічними порушеннями потребують більш гнучкого підходу, наприклад, менших навантажень, частих перерв або персоналізованих уроків.

Підтримка в навчанні через терапевтичні методи: Залучення психологів або консультантів до освітнього процесу допомагає здобувачам освіти подолати емоційні труднощі.

Створення безпечного та підтримуючого середовища: Створення атмосфери довіри та підтримки, де здобувач освіти може вільно звернутися за допомогою або адаптувати темп навчання до своїх потреб.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається із трьох змістових модулів.

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувач освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв здобувачем освіти повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувача освіти наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач освіти спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється здобувачу освіти, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхнева, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачу освіти, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру

Вид діяльності здобувача освіти	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. Обов’язкові							
1.1. Робота на практичному занятті	4	2	8	3	12	2	8
1.2. Виконання завдань для самостійної роботи	1	2	2	3	3	2	2
1.3. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)	15						15
1.4. Виконання модульної контрольної (МК)	5	1	5	1	5		
Разом		-	15	-	20	-	25
Максимальна кількість балів за обов’язкові види роботи: 60							
II. Вибіркові (на вибір здобувача освіти)							
Виконання завдань для самостійного опрацювання							
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики	5						
2.5. Участь у науковій студентській конференції	10						
Разом		-		-		-	
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи:							
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60							

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45 – 53	<i>добре</i>	4	B C	<i>добре</i>
36 – 44	<i>задовільно</i>	3	D E	<i>задовільно</i>
21 – 35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.4. Оцінка за іспит: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36 – 40	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
30 – 35	<i>добре</i>	4	B C	<i>добре</i>
21 – 29	<i>задовільно</i>	3	D E	<i>задовільно</i>
11 – 20	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 10		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	відмінно	5	зараховано	A	відмінно
82 – 89	добре	4		B	добре (дуже добре)
75 – 81	добре	4		C	добре
64 – 74	задовільно	3		D	задовільно
60 – 63	задовільно	3		E	задовільно (достатньо)
35 – 59	незадовільно	2	не зараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	незадовільно	2		F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6.6. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	40	100
5	10	5	5	10	5	20		

6.7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

1. Сутність ризику: визначення, класифікація та основні характеристики.
2. Основні концепції управління ризиками: класичні та сучасні підходи.
3. Етапи управління ризиками: ідентифікація, оцінка, мінімізація, моніторинг.
4. Класифікація ризиків: фінансові, операційні, стратегічні, репутаційні тощо.
5. Основні методи управління ризиками: уникнення, прийняття, трансфер, зниження.
6. Роль ризик-менеджменту у стратегічному плануванні.
7. Етичні аспекти управління ризиками в сучасному бізнесі.
8. Нормативно-правова база управління ризиками в Україні та міжнародна практика.
9. Методи ідентифікації ризиків: аналіз даних, експертні оцінки, моделі.
10. Основні кількісні методи оцінки ризиків: математичні моделі, теорія ймовірностей.
11. Метод Монте-Карло: сутність і застосування в аналізі ризиків.
12. Аналіз сценаріїв і його використання у прогнозуванні ризиків.
13. SWOT-аналіз як інструмент оцінки ризиків.
14. Кореляційний та регресійний аналіз у дослідженні ризиків.
15. Роль аналізу часових рядів у прогнозуванні ризиків.
16. Аналіз чутливості: принципи та застосування у ризик-менеджменті.
17. Методи оцінки фінансових ризиків: VAR (Value at Risk), CVAR тощо.
18. Моделі ризиків на основі теорії ігор.
19. Особливості управління фінансовими ризиками: інструменти мінімізації.
20. Кредитні ризики: причини, оцінка та управління.
21. Валютні ризики: механізми оцінки та мінімізації.
22. Управління ризиками ліквідності підприємства.
23. Хеджування як інструмент управління фінансовими ризиками.
24. Методи страхування фінансових ризиків.
25. Управління операційними ризиками в діяльності підприємства.
26. Репутаційні ризики: причини, наслідки та методи управління.
27. Особливості управління ризиками у малому та середньому бізнесі.
28. Управління ризиками у зовнішньоекономічній діяльності.
29. Роль інновацій у ризик-менеджменті: використання Big Data, штучного інтелекту.
30. Управління ризиками в умовах кризових ситуацій.
31. Розробка стратегії уникнення ризиків.
32. Диверсифікація як метод мінімізації ризиків.
33. Трансфер ризиків: страхування та передача ризиків іншим суб'єктам.
34. Системи моніторингу ризиків на підприємстві.
35. Управління ризиками в умовах економічної нестабільності.
36. Особливості антикризового управління у бізнесі.

37. Використання програмних продуктів у ризик-менеджменті.
38. Застосування інструментів прогнозової аналітики у мінімізації ризиків.
39. Інформаційні ризики: причини та засоби їх зменшення.
40. Використання блокчейн-технологій для управління ризиками.
41. Взаємозв'язок ризиків із невизначеністю та прийняттям управлінських рішень.
42. Основи управління проектними ризиками: методи і моделі.
43. Порівняльний аналіз ризиків у традиційних і інноваційних бізнес-моделях.
44. Роль корпоративної культури у побудові системи управління ризиками.
45. Види стратегічних ризиків та підходи до їх мінімізації.
46. Інструменти оцінки ризиків у міжнародних бізнес-операціях.
47. Принципи управління ризиками у публічному секторі.
48. Ризики діджиталізації бізнесу: способи виявлення і управління.
49. Критерії ефективності системи управління ризиками на підприємстві.
50. Особливості впровадження системи ризик-менеджменту на підприємствах України.

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Опорний конспект лекцій; методичні вказівки; орієнтовна тематика реферативних досліджень, творчих робіт, повідомлень; ілюстративні матеріали; запитання і завдання до іспиту; завдання для проведення комплексної контрольної роботи (ККР).

7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей здобувачів освіти з інвалідністю;
- наявність навчально-методичної літератури в електронному, друкованому форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм здобуття освіти.

7.2. Глосарій (термінологічний словник)

SWOT-аналіз – метод аналізу ризиків, який полягає у виявленні сильних і слабких сторін, можливостей і загроз.

Аналіз ризиків – оцінка ймовірності настання ризикової події та її потенційних наслідків.

Аналіз сценаріїв – інструмент прогнозування, який враховує різні можливі сценарії розвитку подій.

Аналіз чутливості – оцінка того, як зміна одного або кількох факторів впливає на фінансовий результат.

Антикризове управління – комплекс заходів для управління організацією в умовах виникнення високих ризиків чи кризових ситуацій.

Блокчейн – сучасна технологія, що використовується для зниження інформаційних ризиків і забезпечення прозорості процесів.

Валютний ризик – ризик втрат через зміни валютних курсів.

Диверсифікація – стратегія управління ризиками, яка передбачає розподіл активів, інвестицій або діяльності для зменшення впливу одного ризику.

Ідентифікація ризиків – процес визначення можливих ризиків, що можуть вплинути на досягнення цілей організації.

Інформаційний ризик – ризик втрат через несанкціонований доступ, втрату чи порушення конфіденційності даних.

Ймовірність ризику – числове вираження ймовірності настання певної ризикової події.

Ключові ризики – ризики, які мають найбільший вплив на досягнення стратегічних цілей організації.

Кредитний ризик – ризик втрат через невиконання позичальником своїх зобов'язань.

Матриця ризиків – інструмент для візуалізації ризиків за двома параметрами: ймовірність і рівень впливу.

Метод Монте-Карло – імітаційний метод оцінки ризиків, заснований на багаторазовому моделюванні випадкових подій.

Мінімізація ризику – процес зменшення ймовірності настання ризику або його впливу.

Моніторинг ризиків – постійний процес спостереження за ризиками для своєчасного реагування.

Операційні ризики – ризики, які виникають через недоліки в процесах, системах, персоналі або зовнішніх подіях.

Прийняття ризику – усвідомлений вибір організації прийняти ризик, якщо витрати на його мінімізацію перевищують потенційні збитки.

Репутаційні ризики – ризики втрати довіри або репутації організації серед клієнтів, партнерів, громадськості.

Ризик – ймовірність виникнення несприятливих подій, що можуть призвести до втрат або негативних наслідків для діяльності підприємства.

Ризик ліквідності – ризик нездатності підприємства виконати свої фінансові зобов'язання у визначені терміни.

Ризик-апетит – рівень ризику, який організація готова прийняти для досягнення своїх цілей.

Ризик-менеджмент – система управління ризиками, яка включає ідентифікацію, аналіз, оцінку, мінімізацію та моніторинг ризиків.

Стратегічні ризики – ризики, пов'язані з прийняттям рішень на рівні довгострокових планів і стратегій.

Страхування – механізм трансферу ризику, коли ризики компенсуються за рахунок страхових виплат.

Трансфер ризику – передача ризику третім сторонам, наприклад, через страхування або аутсорсинг.

Уникнення ризику – стратегія управління, яка передбачає відмову від діяльності, пов'язаної з ризиком.

Фінансові ризики – ризики, пов'язані з нестабільністю доходів, змінами валютних курсів, процентних ставок, ліквідності тощо.

Хеджування – інструмент управління фінансовими ризиками, що полягає у страхуванні збитків через застосування похідних фінансових інструментів.

7.3. Рекомендована література

Основна

1. Koldovskyi, A. (2023). Predictive analytics and machine learning in Central bank digital currency policy. Quality of Life in Global and Local Contexts: Values, Innovation, and Multidisciplinary Dimensions. Monograph. Scientific editors: Nestorenko T., Pokusa T. Opole: The Academy of Applied Sciences – Academy of Management and Administration in Opole, 2023; pp. 784. (колективна монографія)
2. Supply Chain Management: Textbook / A. Koldovskyi, V. Kolosok, A. Mostova, V. Drozdova, S. Lytvynenko, N. Vitka, Y. Popova. Kyiv: Publishing House “Condor”, 2024. 296 p.
3. Koldovskyi, A. (2024). LEVERAGING ARTIFICIAL INTELLIGENCE FOR ENHANCED SECURITY IN CENTRAL BANK DIGITAL CURRENCIES / AI-Driven Transformation: Mapping the Course for Future Business Landscapes: Monograph / Gen. edit. Olha Prokopenko, Marina Järvis, Tallinn: Teadmus OÜ, 2024, 257 p. (колективна монографія).
4. Koldovskyi, A. (2024). SMART MACHINES AND SYSTEMS AT THE SERVICE OF MANKIND / Smart Machines and Technologies at the Service of Mankind: Monograph / Gen. edit. Olha Prokopenko, Kristjan Välk, Tallinn: Teadmus OÜ, 2024, 229 p. (колективна монографія).
5. Koldovskyi, A., Shafranov K. Reshaping management infrastructure in the digital financial frontier / EXPLORING THE DIGITAL LANDSCAPE: INTERDISCIPLINARY PERSPECTIVES: Monograph / Gen. edit. Blaha O., Ostopolets I., The University of Technology in Katowice Press, Poland, 2024, 1054 p. (колективна монографія).
6. Koldovskyi, A. EXPLORATION OF DIGITAL CURRENCIES AND BLOCK CHAIN TECHNOLOGY IMPLEMENTATION STRATEGIES IN THE FINANCIAL SECTOR / Digital Transformation in Contemporary Society: Monograph / Gen. edit. Yuskovych-Zhukovska V., Bogut O. The University of Technology in Katowice Press, Poland, 2024, 572 p. (колективна монографія).
7. Економічні ризики: методи вимірювання та управління : навчальний посібник / Н. С. Скопенко, І. В. Федулова, Л. В. Мазник, О. М. Кириченко, Л. І. Удворгелі ; за заг. ред. Н. С. Скопенко. – Київ : Видавничий дім «Кондор», 2021. – 348 с. <https://dspace.nuft.edu.ua/handle/123456789/39065>
8. Кущик А. П. Управління ризиками : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит». Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 119 с. <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/19178>
9. Управління ризиками [Електронний ресурс] : навчальний наочний посібник для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» / М. О.

Кравченко, К. О. Бояринова, К. О. Копішинська ; КПП ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 18 Мбайт). – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 432 с.
<https://ela.kpi.ua/handle/123456789/43528>

Додаткова

1. Koldovskiy, A. The advancement of digital currencies and its implications, surprising effects, and policy suggestions // Механізм забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 19 травня 2023 року. Харків.
2. Koldovskiy, A. Ukraine's financial future: cbdc and the evolution of banking infrastructure. VIII міжнародна науково-практична конференція. 154-157. 2024.
<https://msu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/04/%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D1%82%D0%B5%D0%B7-2024.pdf>.
3. Koldovskiy, A., Titarchyk, D. Innovative investment strategies: the role of ai and management synergy in financial sector transformation. Практична конференція з міжнародною участю ПРОКІІВ. 2024. 68-70
<https://ndirom.org/wp-content/uploads/2024/04/tezy.pdf>.
4. Koldovskiy, A., Morozyuk, V. Optimizing risk management: integrating ai technologies for financial sector digital transformation. Практична конференція з міжнародною участю ПРОКІІВ. 2024. 65-68
<https://ndirom.org/wp-content/uploads/2024/04/tezy.pdf>.
5. Koldovskiy, A., Chernyak, M. Strategic management of ai in the financial sector: driving digital transformation. Практична конференція з міжнародною участю ПРОКІІВ. 2024. 62-64
<https://ndirom.org/wp-content/uploads/2024/04/tezy.pdf>.
6. Koldovskiy, A., Smyk, V. Data governance and compliance: balancing ai implementation with management practices in financial services. Практична конференція з міжнародною участю ПРОКІІВ. 2024. 60-62
<https://ndirom.org/wp-content/uploads/2024/04/tezy.pdf>.
7. Koldovskiy, A. (2023). The advancement of digital currencies and its implications, surprising effects, and policy. <https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/materialy-conf-19-05-23p.pdf#page=236>
8. Koldovskiy, A. (2023). IMPACT OF NEW CENTRAL BANK DIGITAL CURRENCIES ON MACROECONOMIC STABILITY. XI INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE «ECONOMICAL AND SOCIAL ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF UKRAINE AT THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY». Т 1, pp. 12-14.
9. Koldovskiy, A. (2023). Adaptive security frameworks for safeguarding CBDCS using artificial intelligence.
https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/44406/1/TDMNPK_Finansova%20arkhitektonika%20ta%20stsenarii%20konkurentnykh%20modelei%20rozvytku%202023-212-214.pdf.

10. Koldovskiy, A. (2023). AI-DRIVEN CBDCS, UNLOCKING TRANSFORMATIVE. THE ECONOMY TODAY: CHALLENGES OF MODELING AND MANAGEMENT. <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/19306/1/conf2023.pdf#page=152>.
11. ARTEM KOLDOVSKIY, KATERYNA SHAFRANOVA (2024). INFRASTRUCTURE TRANSFORMATION IN THE FINANCIAL SECTOR: PATHWAYS TO SUSTAINABLE DEVELOPMENT. https://api.teadm.us.org/storage/published_books/monthly_thesis_book_10_2024/book.pdf.
12. Koldovskiy, A. Innovative convergence: AI-driven transformations in CBDCs . Abstracts of the 11th Annual Entrepreneurship and Innovation Conference (October 5, 2023) "YOU HAVE BEEN REPLACED BY AI" p. 21. <https://conference.euas.eu/2023/wp-content/uploads/2024/02/ConferenceProceedings2023.pdf>.
13. Koldovskiy, A. Digitalization and its impact on the financial infrastructure and system of ukraine. Міжнародний форум EFBM 3.0 «Економіка. Фінанси. Бізнес. Управління. Від відновлення до зростання» Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2024, Р. 70 – 74.
14. Koldovskiy, A. The impact of strategic infrastructure transformation on global financial management. Digital Economy and Sustainable Development: Emerging Trends in Finance, Accounting, Management and Social & Behavioral Sciences. PP. 33-36. 2024.
15. Колдовський А.В., Шафранова К.В. Цифрові інновації у формуванні та управлінні туристичними продуктами та послугами. VI Міжнародної науково-практичної конференції Індустрія туризму та гостинності: досвід, проблеми, перспективи. 33-36. 2024.

7.4. Інформаційні ресурси

(нормативна база, джерела Інтернет, адреси бібліотек тощо)

1. Офіційний сайт Національного банку України. Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=44464.
2. Офіційний сайт Державної митної служби України. Режим доступу: <http://www.customs.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Світового економічного форуму. Режим доступу: <http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness>.

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	ноутбук	проектор, крейда
Практичне заняття	наочні та роздаткові матеріали, кафедральний ноутбук	приміщення аудиторного фонду, проектор для ІНДЗ